

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

322-289/21
Београд
БГП

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 1115 датум: 16.01.2024.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије¹ и члана 27. став 2. Закона о Заштитнику грађана², Заштитник грађана упућује Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

МИШЉЕЊЕ

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања би унапредило положај деце и одраслих жртава насиља у породици и других облика родно заснованог насиља, злостављања и занемаривања, корисница и корисника услуга смештаја у прихваталиштима за жртве насиља у породици - Сигурних кућа, изменом постојећих или израдом новог прописа којим би се дефинисали стандарди квалитета ове услуге, како би одговорила на индивидуалне потребе свих корисница и корисника ове услуге, без дискриминације.

Полазећи од потребе да се, у складу са општеприхваћеним стандардима и правилима међународног права, свим особама обезбеди пуно остваривање људских права и слобода, Заштитник грађана упућује

ПРЕПОРУКУ

I

Потребно је да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања предузме мере за израду нацрта измена и допуна релевантних прописа из своје надлежности или израду нацрта новог прописа којим ће бити прецизно дефинисани стандарди квалитета рада прихваталишта за жртве насиља у породици - сигурних кућа на начин да се обезбеди једнообразно пружање ове услуге и одговори на индивидуалне потребе жена и деце, жртава насиља у породици и других облика родно заснованог насиља, укључујући жртве из осетљивих друштвених група.

Потребно је да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавести Заштитника грађана о поступању по препоруци у року од 60 дана од пријема овог акта, уз достављање доказа о томе.

***

Разлози

Заштитник грађана је, након информација које упућују на недовољну заштићеност корисница прихваталишта за жртве насиља у породици - Сигурних кућа и њихове деце, по сопственој

¹ "Сл. гласник РС", број 98/2006

² "Сл. гласник РС", бр. 105/21

иницијативи од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања затражио³ да инспекција социјалне заштите изврши инспекцијске надзоре над пружаоцем услуге – прихватилиштем за жртве насиља у породици, злостављања и занемаривања, који су добили лиценцу у складу са Законом о социјалној заштити и релевантним подзаконским актима.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је Заштитнику грађана, на захтев овог органа, достављало информације о плановима за вршење инспекцијских надзора и о резултатима извршених инспекцијских надзора над лиценцираним пружаоцима услуге социјалне заштите-прихватилиштем за жртве насиља у породици⁴.

Заштитнику грађана је актом бр. 0...-0...-00.../202...-0... од 1... октобра 202... године Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог доставило на мишљење Предлог извештаја о остваривању родне равноправности у Републици Србији за 202... годину, који је оно израдило. У поменутом Предлогу извештаја је, између осталог, наведено да је, у складу са Стратегијом за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период од 2021. до 2025. године, спроведена Анализа примене стандарда у сигурним кућама за жене са искуством родно заснованог насиља у Републици Србији и урађен је Предлог правилника о ближим условима и функционалним стандардима за пружање и остваривање услуге смештаја у прихватилиште за жене и девојчице са искуством родно заснованог насиља.

Заштитник грађана је од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у складу са одредбама чл. 24. и 27. Закона о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС“, бр. 105/21) затражио⁵ да овом органу достави Предлог правилника о ближим условима и функционалним стандардима за пружање и остваривање услуге смештаја у прихватилиште за жене и девојчице са искуством родно заснованог насиља, уз информацију када се планира усвајање овог прописа, односно који су наредни кораци које ће Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања предузети са тим у вези.

Осим наведеног, Заштитник грађана је затражио од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Анализу примене стандарда у сигурним кућама за жене са искуством родно заснованог насиља у Републици Србији.

Заштитника грађана је, такође, од Министарства затражио и информацију да ли су у 2023. години одржавани састанци представника Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања са представницима сигурних кућа - прихватилишта за жртве насиља у породици и, уколико је то би случај, који су закључци са поменутих састанака.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је Заштитника грађана обавестило⁶ да је оно у 2023. години одржало неколико састанака са представницима сигурних кућа – прихватилишта за жртве насиља у породици. На наведеним састанцима разматрана су питања која се односе на функционисање прихватилишта за жртве насиља у породици као и на услове и поступак за издавање лиценце за рад, а коју издаје Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Такође, на наведеним састанцима представљен је и Предлог правилника о ближим условима и функционалним стандардима за пружање и остваривање услуге смештаја у прихватилиште за жене и девојчице са искуством родно заснованог насиља.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ће приликом израде измена и допуна Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите

³ Акт Заштитника грађана бр. 322-289/21, дел. бр. 21107 од 04. 08. 2021. године

⁴ Акти Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 117-00-00110/2022-19 од 29.12. 2021. године, од 19. 07. 2022. године, од 3. 02. 2023. године, од 31. 03. 2023. године, од 31. 10. 2023. године

⁵ Акт Заштитника грађана бр. 322-289/21, дел. бр. 27911 од 27. 10. 2023. године

⁶ Акт Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 117-00-00110/2022-19 од 31. 10. 2023. године, који је Заштитнику грађана достављен 8. 11. 2023. године

разматрати предлоге наведене у Предлогу правилника о ближим условима и функционалним стандардима за пружање и остваривање услуге смештаја у прихватилиште за жене и девојчице са искуством родно заснованог насиља, а са циљем унапређења наведене услуге и обезбеђивања услова за шири обухват како пружалаца тако и корисника ове услуге.

Инспектори социјалне заштите Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова и Секретаријата за социјалну заштиту града Београда извршили су ванредни инспекцијски надзор у шест прихватилишта за жртве насиља у породици.

Том приликом контролисан је рад Прихватилишта за жене и децу угрожене породичним насиљем Центра за социјални рад града Новог Сада, Прихватилишта за жене и децу жртве породичног насиља Центра за социјални рад ...Сремска Митровица, Прихватилишта за децу, младе и одрасле жртве насиља у породици, злостављања и занемаривања Центра за социјални рад ... Панчево, Установе ... Ниш, Прихватилишта за жртве насиља у породици Установе... за развој локалних услуга социјалне заштите Врање и Прихватилишта за жртве насиља у породици ... Београд.

Поред наведених инспекцијских надзора, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за социјалну заштиту, Одељење за инспекцијски надзор, врши ванредни инспекцијски надзор код наведених пружалаца услуге у поступку обнове лиценце као и у случају евентуално поднетих представки на рад наведених пружалаца услуга.

Лиценцу за пружање услуге прихватилишта за жртве насиља у породици поседују следећи пружаоци услуге:

1. Прихватилиште за децу, младе и одрасле жртве насиља у породици, злостављања у породици, злостављања или занемаривања при Центру за социјални рад Панчево, ... ул. ...бр. ...
2. Прихватилиште за жртве насиља у породици при Центру за развој услуга социјалне заштите ..., Крагујевац, ул. ... бр. ...
3. Прихватилиште за жртве насиља у породици при Центру за социјални рад Лесковац, ..., ул. ... бр. ...
4. Прихватилиште за жртве насиља у породици удружење ..., Београд
5. Прихватилиште за жртве насиља у породици при ... за развој локалних услуга социјалне заштите Врање, ..., ул. ... ..
6. Прихватилиште за жртве насиља у породици установа ... Ниш, ул. ...

*****

У Конвенцији Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција)⁷ је прописано да ће државе потписнице предузети све неопходне законодавне и друге мере како би омогућиле отварање одговарајућих, лако доступних сигурних кућа у довољном броју за безбедан смештај и проактивну помоћ жртвама насиља, посебно женама и њиховој деци⁸.

Истанбулском конвенцијом предвиђена је обавеза држава да обезбеде опште услуге подршке, које обезбеђују опоравак од насиља, а када је то неопходно, услуге правног и психолошког саветовалишта, финансијску помоћ, становање, образовање, обуку и помоћ приликом

⁷ „Службени гласник РС – међународни уговори”, број 12/13.

⁸ Члан 23. Истанбулске конвенције

запошљавања, као и да обезбеде непосредне краткорочне и дугорочне специјализоване услуге подршке за све жене жртве насиља насиља према женама и насиља у породици, као и за њихову децу.

Закон о социјалној заштити⁹ не познаје поделу услуга на опште и специјализоване, што онемогућава да се специјализоване услуге за жене и децу жртве насиља успоставе у складу са стандардима Истанбулске конвенције¹⁰. Чланом 55. Закона о родној равноправности¹¹ је прописано да је специјализована услуга подршке у смислу овог закона, између осталих, спровођење програма специјализованих саветовалишта за жртве насиља, прилагођених индивидуалних потребама жртава насиља, укључујући и жртве из осетљивих друштвених група.

У Стратегији за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период 2021-2025. године је између осталог, истакнуто да нема прописаних стандарда квалитета за услуге прихватилишта/сигурне куће које збрињавају жртве насиља у породици и других видова насиља на основу разумевања насиља према женама из родне перспективе, оснаживања жртава а уз интегрисани приступ усмерен на задовољавање потреба жртава насиља. Потребно је проширити капацитете постојећих прихватилишта/сигурних кућа, уз обезбеђивање приступа свим женама, посебно женама са инвалидитетом, Ромкињама и мигранткињама/азиланткињама.

Све специјализоване услуге морају бити успостављене тако да одговоре на потребе и права деце у случају да су индиректне жртве насиља. Поред случајева насиља у породици, важно је обезбедити услугу за децу која су сведоци и жртве других видова насиља. Услуге заштите и подршке за децу сведоке морају обухватити психолошко саветовање и терапију, која сада посебно у случајевима када су деца заједно са мајкама смештена у сигурним кућама, изостају.

Минималним стандардима квалитета за услуге подршке Савета Европе¹² је прописано, између осталог да пружаоци услуга треба да имају у виду потребе деце кориснике услуга и своје посебне обавезе у вези са девојчицама и младим женама.

*****

Заштитник грађана закључује, на основу свега напред наведеног, да релевантним прописима нису прописани посебни стандарди квалитета за прихватилишта за жртве насиља у породици или других облика родно заснованог насиља за жене жртве насиља у породици, као и за њихову децу.

Заштитник грађана је мишљења да је потребно да ресорно министарство, у складу са одредбама Истанбулске конвенције и препорукама које је ГРЕВИО Комитет Савета Европе упутио Републици Србији, пропише и примењује стандарде квалитета за прихватилишта-сигурне куће у која се смештају жене жртве насиља у породици и других облика родно заснованог насиља, који ће омогућити родно заснован приступ заснован на индивидуалним потребама жена жртава, укључујући жене из осетљивих друштвених група, али и потребама и правима деце, која су најчешће и сама жртве насиља, а смештена су са мајкама у прихватилишта, као и одговарајућу подршку, свим женама жртвама насиља у породици, укључујући жене из осетљивих група, и њиховој деци.

*****

⁹ „Службени гласник РС”, број 24/11.

¹⁰ Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период 2021-2025. године, „Службени гласник РС”, број 47/2021

¹¹ „Службени гласник РС”, број 52/2021

¹² Доступни на: chrome-

extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF(2007)Study%20rev.en.pdf

Приликом давања Мишљења Заштитник грађана се руководио Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција), Националном стратегијом за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и партнерским односима 2021-2025¹³, одредбама Закона о родној равноправности¹⁴, Закона о социјалној заштити¹⁵, Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите¹⁶.

*****

Обавеза је државних органа, органа јединица територијалне аутономије и органа јединица локалне самоуправе да предузму све потребне мере да створе повољан амбијент за активности усмерене на промоцију, заштиту и остваривање људских права, укључујући права која су релевантна за жене и децу, са посебним освртом на припаднице и припаднике осетљивих друштвених група.

ЗАМЕНИЦА ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Јелена Стојановић

---

¹³ „Службени гласник РС“, бр. 47/2021, Посебни циљ 2, унапређење општих услуга за жене жртве родно заснованог насиља и насиља у породици кроз дефинисање стандарда рада и обезбеђивање доступности услуга женама из осетљивих група и унапређивање специјализованих услуга за жене жртве родно заснованог насиља и насиља у породици кроз дефинисање стандарда рада и обезбеђивање доступности услуга женама из осетљивих група (мера 2.3),

¹⁴ Члан 55. став 2 Закона о родној равноправности

¹⁵ „Службени гласник РС“, број 24/11

¹⁶ „Службени гласник РС“, број 42/2013, 89/2018 и 73/2019